

Facultat de Ciències Polítiques i de Sociologia

Treball de Fi de Grau

Resum executiu

Títol: Segregació escolar i l'aparició de la Covid-19: la tasca del docent en escoles d'alta complexitat que funcionen amb codis integrats.

Autora: Anna Sagalés Pernías

Tutora: Aina Tarabini-Castellani Clemente

Data: 20/05/2021

Grau en: Sociologia

La present recerca pretén copsar els possibles canvis que s'han generat en la tasca del docent durant el confinament total i, posteriorment, amb les noves mesures a les aules. Més concretament, l'anàlisi se centra en les escoles d'alta complexitat que treballen el currículum de manera transversal. Així doncs, es vol observar la relació entre la tipologia del centre i la tasca del docent tant en qüestions de seguiment del currículum com d'acompanyament a l'alumnat en l'actual context generat per la Covid-19. En les diferents recerques que ja s'han anat realitzant en aquest àmbit (Lupton i Hempel-Jorgensen, 2012; Jacovkis i Tarabini, 2020), semblen evidenciar que en funció de la composició social de les escoles hi ha diferències en el rol del docent i la seva tasca. Per observar aquest fet, es recolliran les vivències dels docents per entendre la seva funció en un centre d'alta complexitat i els canvis que la situació epidemiològica pot haver generat.

Per realitzar la recerca es parteix de la pregunta inicial *Quines han estat les experiències dels tutors de primària d'escoles d'alta complexitat que treballen amb codis integrats durant el confinament i en el context de pandèmia actual?* Tanmateix, per tenir una anàlisi més profunda s'han generat preguntes específiques en relació amb el manteniment de l'ús dels codis integrats en confinament total i les noves restriccions a l'aula; la tasca d'acompanyar i vetllar pel benestar de l'alumnat en el context epidemiològic, observant si té relació amb la composició social del centre; la percepció dels docents sobre la justícia escolar amb l'aparició de l'educació a distància.

Respecte als elements teòrics, cal clarificar que en els centres d'alta complexitat és on es troba l'alumnat d'una composició social vulnerable. S'anomenen escoles d'alta complexitat en conseqüència de la segregació escolar, la qual té un impacte especialment negatiu per l'alumnat socialment desfavorit (Síndic de Greuges, 2019) distanciant-lo de la possible mobilitat social.

Es vinculen les metodologies competencials amb la justícia escolar, ja que es considera que l'alumnat amb antecedents marginals té experiències on es desafia el seu intel·lectual (Hayes *et al*, 2006). Per parlar d'aquestes metodologies ens centrarem en el concepte de Bernstein (1985) de codis integrats. Aquests codis propis d'una pedagogia invisible se centren en crear un suport social i un ambient d'aprenentatge inclusiu on l'alumnat té una posició d'autonomia (Lingard, 2013). S'ha de tenir en compte que hi ha autors que consideren que les oportunitats d'aprenentatge en confinament varien en funció del perfil socioeconòmic de les famílies (Bonal i Gonzalez, 2020). En relació amb això, es vincula l'escola com a espai de protecció social i de suport al benestar de l'alumnat (Mohohwane *et al*, 2020).

La recerca és de tipus qualitatiu: s'han realitzat entrevistes per tal d'aconseguir informació més reflexiva i profunda (Quivy i Campenhoudt, 1997). Les entrevistes es van realitzar a tres tutors de primària, perquè aglutinen més vivències i comparteixen la major part del temps d'aprenentatge del seu alumnat. El tutor té el paper principal en l'acompanyament del seu alumnat i, per tant, és el que coneix millor les característiques del seu entorn. A més, amb l'ús dels codis integrats, el docent controla el procés d'aprenentatge tenint la possibilitat de modificar l'organització, el temps i el currículum en funció dels entrebancs causats per la Covid-19. El centre ha format part del programa *Magnet: aliances per l'èxit educatiu* de la Fundació Jaume Bofill, amb el que ha pogut consolidar l'ús dels codis integrats.

Pel que fa als resultats, destacar que la disponibilitat de dispositius adequats pel seguiment de l'educació a distància per part de l'alumnat era mínima. Això impossibilitava la connexió docent-

alumnat per usar qualsevol mena de metodologia. Tot i això, el tutor que tenia més seguiment per part de l'alumnat va seguir amb la globalitat característica dels codis integrats en la proposta de tasques setmanals. Tanmateix, el capital cultural de les famílies dificultava l'ajut als infants per la realització de les tasques. A més a més, la comunicació en línia entre l'alumnat i docent no propiciava fer un acompanyament emocional de l'alumnat. Altrament, s'ha evidenciat la tasca desigual del docent en funció de la tipologia del centre, atès que els tutors van haver de mantenir el contacte amb les famílies per vetllar pel seu benestar. Es remarca la idea de l'escola com a espai de cura de l'alumnat més vulnerable fent que el docent consideri que la justícia escolar només es garanteix amb la presencialitat.

Els docents recalquen com a positives les noves restriccions a les aules, perquè els permet afinar més en l'organització de la transversalitat en funció de les necessitats de l'alumnat. L'augment del temps del tutor a les aules ha propiciat també una millor comunicació entre docent i alumnat, incrementant l'acompanyament emocional. Així doncs, les mesures actuals a l'aula porten a reflexionar sobre la possible necessitat d'actualització del model educatiu actual.

BIBLIOGRAFIA

Bernstein, B. (1985). Clasificación y enmarcación del conocimiento educativo. *Revista Colombiana de Educación*, 15. <https://doi.org/10.17227/01203916.5118>

Bonal, X., González, S. (2020) The impact of lockdown on the learning gap: family and school divisions in times of crisis. *International Review of Education*, 66, 635–655. <https://doi.org/10.1007/s11159-020-09860-z>

Hayes, D., Mills, M., Christie, P. i Lingard, B. (2006). *Teachers & schooling making a difference: Productive Pedagogies, Assessment and Performance*. Australia: Allen & Unwin

Jacovkis, J., i Tarabini, A. (2021). COVID-19 y escuela a distancia: viejas y nuevas desigualdades. *Revista de Sociología de la Educación (RASE)*, 14. Recuperado de <https://ojs.uv.es/index.php/RASE/article/view/18525>

Lingard, B. i Keddie. A (2013). Redistribution, Recognition and Representation: Working Against Pedagogies of Indifference. *Pedagogy, Culture & Society*, 21(3), 427-447.

Lupton, R. i Hempel-Jorgensen, A. (2012). The importance of teaching: pedagogical constraints and possibilities in working-class schools. *Journal of Education Policy*, 27(5), 601-620.

Mohohlwane, N., Taylor, S., & Shepherd, D. (2020). COVID-19 and basic education: Evaluating the initial impact of the return to schooling. NIDS i CRAM. Recuperado de <https://cramsurvey.org/wp-content/uploads/2020/09/11.-Mohohlwane-N.-Taylor-S-Shepherd-D.-2020-COVID-19-and-basic-education-Evaluating-the-initial-impact-of-the-return-to-schooling.pdf>

Quivy, R. i Carpenhoudt, L. (1997). *Manual de recerca en ciències socials*. Barcelona: Herder.

Síndic de Greuges (2019). *Pacte contra la segregació escolar a Catalunya: Un compromís per l'èxit educatiu*. Barcelona: Síndic de Greuges.